۶۷۶۸ شنبه ۲۹ اردیبهشت ۱۴۰۳ ■ ۹ ذی‌القعده ۱۴۴۵

روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران

جام جم

ویژه فرهنگ، هنر و رسانه

آمارهای نمایشگاه سی‌وپنجم کتاب خبر می‌دهد

سقوط انتشار شعر فارسی

صفحه ۱۱

گزارش «جام جم» از پیامک‌های مردمی ۱۶۲

قند پهلو با برمودا

۶

نگاهی به فیلم نیلگون، اولین ساخته سینمایی حسین سهیلی‌زاده

چارچوب تکراری در سینمای ایران

۱۰

درباره خبرنگار شهیر فلسطینی که مهمان جشنواره «صبح» است

خون دلی که لعل شد

۷

نگاه

۸ نکته درباره هفته روابط عمومی و ارتباطات

مهدی توکلیان
عکاس و روزنامه‌نگار

۱ تمامی برنامه‌های فرهنگی- هنری و رسانه‌ای که مستلزم حضور جمعی از مخاطبان (شرکت‌کنندگان، برگزیدگان، مهمانان، تماشاگران یا بازدیدکنندگان) است، رویدادهای فرهنگی ـ هنری جمعی هستند. برنامه‌های کلانی چون جشنواره، سوگواره، مهرواره، همایش، گردهمایی، سمپوزیوم، اجلاس، مجمع و برنامه‌های کوچک‌تری مثل نشست و نکوداشت فرهنگی ـ هنری، رویدادهای جمعی در حوزه فرهنگ و هنر به شمار می‌آیند که اگر اجزای یک رویداد براساس قواعد و معیارهای دقیق و از پیش تعریف‌شده به‌خوبی در کنار هم قرار نگیرند، نه‌فقط هدف رویداد محقق نخواهد شد، بلکه بخش زیادی از انرژی برگزارکنندگان و بودجه را به هدر خواهد داد و چه‌بسا اعتبار و آبروی برگزارکننده را نیز دچار خدشه خواهد کرد.

۲ حضور در هزاره فناوری اطلاعات و ارتباطات رویکرد رویدادهای جمعی را نیز دستخوش تغییرات اساسی کرده است؛ عصری که توفیق در هر کاری با دسترسی به اطلاع و آگاهی میسر است. رقابت بدون تبلیغ امری بیهوده است و راه به جایی نخواهد برد و رویدادهای مختلف بدون اطلاع‌رسانی، تبلیغ و اقناع، عقیم و بی‌سرانجام خواهند ماند. داشتن یک برنامه هماهنگ تبلیغی و اطلاع‌رسانی ضرورت تردیدناپذیر هر رویداد و ضامن توفیق و تأمین اهداف آن است.

۳ فراوانی جمعیت، تمرکز گروه‌های وسیع انسانی در کلانشهرها، شرایط خاص تمدن صنعتی و پیچیدگی وضع زندگی اجتماعی، وابستگی‌ها و همبستگی‌های ملی و فراملی، ناامنی و بحران‌های جهانی، تحول نظام‌های سیاسی و اجتماعی، دگرگونی مبانی فرهنگی، ترک سنت‌های قدیمی و به‌خصوص بیداری وجدان اجتماعی، از جمله عوامل تاثیرگذاری هستند که روز به روز نیاز انسان را به آگاهی از حوادث و وقایع جاری محیط زندگی بیشتر می‌کند تا جایی که پیشرفت وسایل ارتباط جمعی و توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، تحکیم مبانی دموکراسی و تفاهم بین‌المللی لازم و ملزوم یکدیگر شده‌اند. در این جوامع افراد کوشش می‌کنند همیشه در جریان همه امور و مسائل اجتماعی قرار داشته باشند تا بتوانند به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم نقش خاص خویش را در زندگی گروهی ایفا کنند. به همین جهت آگاهی اجتماعی از مهم‌ترین ویژگی‌های زمان معاصر به شمار می‌رود و همین آگاهی است که انسان را به زندگی فردی و جمعی علاقه‌مند می‌سازد و توجه او را به جنبه‌های گوناگونی جلب می‌کند.

۴ در جامعه امروز یک فرد تنها موقعی می‌تواند بهترین و مطمئن‌ترین امکانات و وسایل زندگی را برای زندگی گروهی به‌دست آورد که دارای معلومات و اطلاعات کافی، خط‌مشی‌های صحیح و افکار و عقاید سالم باشد و این امر با استفاده از وسایل ارتباط جمعی، روزنامه‌ها، نشریات، کتب، سایت‌های اطلاعاتی و در یک‌کلام اطلاعات قابل دسترسی است.

۵ یکی از وظایف مهم و در عین حال اصلی روابط عمومی‌ها انعکاس اخبار و رویدادهای سازمانی به مخاطبان از طریق رسانه‌هاست که با توجه به حساسیت و اهمیت این امر معمولا روابط عمومی‌ها در ساختار خود، واحدی را تحت عنوان مدیریت ارتباط با رسانه‌ها یا شخصی را به‌عنوان مسئول ارتباط با رسانه‌ها در چارت سازمانی خود دارند که در هر حال افراد شاغل در این واحد باید از تجربه، تخصص، درایت و آگاهی کافی نسبت به وظایف و حوزه سازمانی خود برخوردار بوده و دارای ارتباطات قوی و مؤثر باشند.

۶ جامعه امروزه دیگر چنین نیست که گاه روابط عمومی‌ها فکر می‌کنند اطلاعات در انحصار عده‌ای خاص بماند و اگر درها را بر خروج اخبار ببندند اطلاعات به بیرون نخواهد رفت و با دادن اطلاعات تحریف‌شده می‌توانند بر ضعف‌ها و سوءمدیریت‌ها سرپوش بگذارند، بلکه روابط عمومی باید در خدمت شفاف‌سازی و ارائه اطلاعات قابل قبول به مخاطب باشد. نکته مهم عصر ارتباطات و پیشرفت سریع ابزار ارتباطی و رسانه‌های نوظهور، انسان رسانه‌هاست که در انتقال اطلاعات و برقراری ارتباطات در شبکه‌های مجازی نقش قابل توجهی دارند و روابط عمومی‌ها در کنار بهره‌مندشدن از تجربیات رسانه‌ای ادوار گذشته با این رویکرد جدید نیز باید در تعامل و ارتباط باشند. از آنجا که ارتباطات رسانه‌ای عمودی به ارتباطات افقی تبدیل شده است، یعنی این‌که یکی رأس قدرت باشد و بعد جریان رسانه‌ای را پخش کند، تبدیل به ارتباطات افقی شده است و افراد خودشان تبدیل به رسانه شده‌اند و در حال حاضر، هر فرد به‌تنهایی یک رسانه نیست و چند رسانه است و از چند بعد و چند مسیر می‌تواند جریان‌ساز باشد.

۷ روابط عمومی با ارتباط صحیح و کارآمد با مردم و افکار عمومی از طریق رسانه‌ها می‌تواند در تامین این حق برای مردم نقش مؤثری ایفا کند. یکی از مهم‌ترین کارکردهای ارتباطی روابط عمومی‌ها کمک به گردش اطلاعات باارزش، صحیح و کافی در جامعه و در نتیجه گرایش جامعه به خردورزی، تعقل و اندیشه نقاد و منطقی است. این امر نوعی تعادل و توازن اجتماعی را میان نیروها و نیز بین مردم و دولت به‌وجود می‌آورد. تاکید رهبر معظم انقلاب بر اهمیت روابط عمومی‌ها به‌عنوان «بهترین نمایانگر اوضاع داخلی سازمان و منعکس‌کننده چگونگی مسائل سازمان‌ها» گواهی برنقش بی‌بدیل روابط عمومی در سازمان بوده و بزرگداشت روز جهانی ارتباطات و هفته روابط عمومی فرصت مناسبی است تا به گسترش روزافزون و نفوذ ارتباطات و شبکه‌های ارتباطی در زندگی روزمره، نقش راهبردی آن در پیشرفت پایدار و هوشمند جامعه و نیز اهمیت یافتن روابط عمومی به‌عنوان حلقه ارتباط دولت و جامعه بیش از پیش توجه شود.

۸ آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی، مقابله با عوام‌گرایی، افزایش اعتماد، مقابله با فرهنگ تملق و تظاهر، جلب مشارکت مردمی، حرمت‌گذاری به انسان، جلوگیری از شکل‌گیری و رواج شایعه؛ برخی از مهم‌ترین دستاوردهای فعالیت روابط عمومی‌هاست که مورد انتظار مدیران و مردم است و در توسعه فرهنگی و دیپلماسی فرهنگی و ارتباطات نقش مهمی دارد که در تعامل دوسویه با رسانه‌ها و مخاطبان محقق شدنی است.

گزارش

نگاهی به کتاب‌های حوزه موسیقی نمایشگاه سی‌وپنجم

روی نت کتابخوانی

نسرین بختیاری
گروه فرهنگ و هنر

همیشه صداهایی که در اطراف می‌شنویم، از موسیقی جاری در طبیعت تا آواز پرندگان برای‌مان سحرانگیز است و وقتی رادیو و تلویزیون آمد، طنین انواع موسیقی در ذهن ما از دوران کودکی ردی برجاگذاشته که بسیاری از آنها به جان‌مان نشست و بیرون کردن‌شان هم غیرممکن است. موسیقی از جنس احساس و هنر است و اگر بخواهیم ردی از این هنر را در فرهنگ ایران و جهان بازیابی کنیم، باید به کتاب‌هایی که در این رابطه چراغ راه قرار می‌گیرند و ساز دل‌مان را کوک می‌کنند مراجعه کنیم. بهار کتاب که همان سی‌وپنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران است، بهانه خوبی است که موسیقی را از دریچه کتاب‌های چاپ جدید و تجدید چاپ نگاه کنیم که در ادامه، به بعضی از این نام‌ها اشاره خواهیم کرد.

موسیقی تعزیه

کتاب «آموزش موسیقی تعزیه؛ مجلس شهادت حضرت عباس(ع)» را اسدا... علی عسگری رنانی براساس سیستم موسیقی ردیف دستگاهی ایران زمین به شیوه علمی (روش ابداعی) نوشته و انتشارات گل افشان آن را برای اولین بار منتشرکرده است. در بخشی از خلاصه این کتاب هدف عسگری رنانی به عنوان نویسنده کتاب این‌گونه شرح داده شده است: «هدف نگارنده از جمع‌آوری این مجموعه، رشد و تجلی دادن تصویر قیام عاشورا و ذهن نسل جوان جامعه امروز و جلوه بخشی به آن حماسه ماندگار است. دیر زمانی است که از روند تحول و تکامل بازمانده و کارکردهای اجتماعی، فرهنگی و حتی مذهبی خود را از دست داده و فراگیری هنر تعزیه برای هنرجویان به شکل علمی نبوده است و به همین جهت علاقه‌مندان برای فراگیری کلام، موسیقی، حرکت و شعر و بیان درست شبیه‌خوانی ناچارند به نوارهای کاست و فیلم‌های تعزیه‌خوان‌های عصر حاضر روی آورند و....»

موسیقی ایرانی مجلس افروز

«مجلس افروز» نوشته نادر مجد دربردارنده مجموعه مقالات موسیقی ایرانی است که انتشارات اریش در ۱۹۰ صفحه آن را برای اولین بار منتشر کرده است. این کتاب شامل ۳۰ مقاله با موضوعاتی از جمله شرایط تاریخی موسیقی ایران، چگونگی یادگیری موسیقی، اهمیت و اعتبار موسیقی ملی، جایگاه اساتید و بررسی آثار آنهاست.

در آغاز کتاب، مبحث برون‌گرایی در برابر درون‌گرایی در موسیقی ایران بررسی و بیان شده که موسیقی چگونه می‌تواند بر عواطف، احساسات و هیجانات انسان تأثیر بگذارد و او را وارد جهان انتزاعی بکند. در همین جهان انتزاعی است که انسان گاهی آنچنان با موسیقی خو می‌گیرد که فقط سخن از عشق و معشوق و زیبایی‌های آن در میان است و گاهی هم صرفا سخن از درد هجران معشوق است. با توجه به این نابسامانی‌ها در جهان، هنرمند می‌تواند نقش مؤثری در بهبود اذهان مشوش آدمیان داشته باشد. هنرمند در فرآیند خلق موسیقی نیز مانند شعر و ادبیات به درون و بطن خود نگاه می‌کند و مواد اولیه هنر خود را که حاصل تجربیاتش است، می‌سازد و برای تسکین آدمیان، آن را به موادی اصیل، موزون و اثربخش تبدیل می‌کند.

جوانان ایرانی چه موسیقی‌ای دوست دارند؟

«الگوی مصرف موسیقی جوانان ایرانی: کنش و ساختار» نوشته دکتر صیاد خردمند را برای اولین بار انتشارات لیدوما نگار در ۱۱۲ صفحه منتشر کرده است. نویسنده در بخش پیشگفتار این کتاب درباره ضرورت‌های پرداختن به چنین موضوعی گفته است: «مطالعه مصرف موسیقی از آن جهت اهمیت دارد که از محبوبیت و فراگیری بسیار بیشتری نسبت به سایر مصارف فرهنگی برخوردار است و موسیقی امروز هم از حالت مناسکی دهه ۶۰ و ۷۰ خارج و به امری همه‌جایی تبدیل شده است. در این سال‌ها ذائقه موسیقی افراد نیز دستخوش تغییرات اساسی شده است. تغییرات مصرف موسیقی هم در سبک‌های موسیقی و هم در شکل مصرف موسیقی رقم خورده و در این میان توسعه شبکه‌های اجتماعی و اینترنت هم در انتخاب جوانان بی‌تأثیر نبوده است.»

بررسی اسباب و علت کالایی شدن موسیقی

کتاب «صنعت فرهنگ و موسیقی ایرانی» نوشته گلمهر مهینی را اولین بار انتشارات نقد فرهنگ در ۱۵۴ صفحه منتشر کرده است. در خلاصه این کتاب آمده است: «صنعت فرهنگ»، دیدگاه مهم و انضمامی آدورنو، به معنای سلطه نوعی خاص از ایدئولوژی یکسان‌کننده در عرصه فرهنگ و هنر و تبدیل آثار هنری به سویه‌ای برای برآوردن سود اقتصادی بیشتر و در نتیجه، تبدیل آثار به کالاهایی صرفا در جهت تولید و مصرف است که با گسترش این پدیده در هر جامعه‌ای، شاهد تنزل هرچه بیشتر آثار هنری خواهیم بود. آدورنو با طرح این نظریه، به دنبال بیان دغدغه اصلی خود، یعنی مبارزه با امری کلی است که این بار همچون سوژه‌ای سلطه‌گر به شکلی کاملا ملموس خود را در جوامع بشری نشان می‌دهد و موجب نابودی هرچه بیشتر آثار خلاقانه فردی در عرصه هنر می‌شود. چنین پدیده‌ای نه‌فقط دامنگیر محصولات موسیقیایی عام‌تر است، بلکه سایه خود را بر انواع موسیقی جدی‌تر نیز گسترانده است و در بسیاری از مواقع موجب می‌شود که حتی مرز میان این دو نوع موسیقی و شکافی که میان‌شان از دیرباز قابل تصور بوده، به‌آسانی قابل تشخیص نباشد.

در بین تمام کتاب‌های موسیقی مخاطبان به چند کتاب بیش از همه اقبال نشان دادند و خریدار داشته و به چاپ‌های متعدد رسیده است که می‌توانید بیش از پیش با اسامی آنها آشنا شوید.

تکرار نت صدم

تئوری بنیادی موسیقی نوشته پرویز منصوری تاکنون ۱۰۰ بار تجدید چاپ شده و انتشارات کارنامه آن را منتشر کرده است. پرویز منصوری سال‌ها در کنسوت استادی هنرستان‌های موسیقی در شهر تهران فعالیت می‌کرد و از او بالغ بر ۱۰۰ اثر در زمینه‌های مختلف موسیقی نظیر نقد، آموزش، جامعه‌شناسی و سازشناسی به جا مانده و «تئوری بنیادی موسیقی» در زمره بهترین آثار اوست. انتشارات «چاووش» این اثر را اولین بار در سال ۱۳۷۰ منتشر کرد و در سال ۱۳۷۱ به عنوان «کتاب برگزیده سال» معرفی شد. این کتاب ۳۲۰ صفحه‌ای شامل ۱۲ فصل است. در پایان هر فصل تمرین‌هایی ارائه شده که به یادگیری بهتر تئوری‌های موسیقی کمک می‌کند.

برش

موسیقی‌های ماندگار فیلم

کتاب «برگزیده یک قرن موسیقی فیلم» را پرویز جاهد، نویسنده و منتقد نام‌آشنای فیلم نوشته و انتشارات ایجاز آرا در ۳۴۴ صفحه برای اولین بار چاپ کرده است. در این کتاب تلاش بر این بوده که منتخبی از موسیقی‌هایی که طی یک قرن، از ابتدای پیدایش سینمای ناطق تاکنون، برای سینما ساخته شده، معرفی شود. این مجموعه نه فقط شامل معرفی بعضی نمونه‌های درخشان موسیقی فیلم است، بلکه مجموعه آثار یک آهنگساز فیلم یا موسیقی‌های یک ژانر و جریان خاص سینمایی- از آثار کلاسیک گرفته تا فیلم‌های مدرن- را در بر می‌گیرد. انگیزه اصلی مؤلف که خود را نه موسیقیدان می‌داند و نه آهنگساز برای نوشتن این کتاب «بسیار شخصی و نوستالژیک» است و به برنامه‌ای اشاره می‌کند که سال‌ها پیش هر هفته از رادیو ایران پخش می‌شد. گردآورنده کوشیده تا در معرفی موسیقی هر فیلم، به تشریح دنیای آن فیلم، ذهنیت کارگردان و آهنگساز فیلم، تم‌ها و شخصیت‌های اصلی و فرعی و توصیف موقعیت‌های دراماتیک بپردازد.